

**SABAHATTİN ALİ’NİN “KÜRK MANTOLU MADONNA”SI İLE
MAX FRISCH’İN “ÇARPIK SEVDA” ADLI ESERİNİN
YABANCILAŞMA EKSENİNDE KARŞILAŞTIRILMASI****THE COMPARISON OF ALIENATION IN “KÜRK MANTOLU
MADONNA” BY SABAHATTİN ALİ AND “HOMO FABER” BY
MAX FRISCH***İnci ARAS****Özet:**

Bu çalışmada, Çağdaş Türk edebiyatının klasikleri arasında sayılabilecek nitelikte olan Sabahattin Ali'nin “Kürk Mantolu Madonna” eseri ile Çağdaş Alman Edebiyatının önemli eserlerinden biri olan Max Frisch'in “Çarpık Sevda” eseri üzerinde çalışılacaktır. İki farklı kültüre ve edebiyata ait bu eserlere yönelik gerçekleştirilen çalışmanın amacı, iki eserdeki Walter und Raif adlarındaki iki ana karakteri ve Maria ve Hanna adlı kadın yan karakterleri içinde buldukları topluma ve kendilerine yabancılaşmaları bağlamında karşılaştırmaktır. Bu iki ana karakter arasındaki ortak ve farklı yönler toplumsal ve kişisel yabancılaşma duygusu bağlamında karşılaştırmalı edebiyat bilimi kriterlerince toplumbilimsel inceleme yöntemi çerçevesinde değerlendirilecektir ve bu iki eserin günümüz toplumundaki bireyin içine düştüğü yabancılaşma sorununu ne derece yansıttığı saptanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılaşma, Kürk Mantolu Madonna, Çarpık Sevda, Sabahattin Ali, Max Frisch.

Abstract:

In this study, we examine Sabahattin Ali's “Kürk Mantolu Madonna”, one of the most important literary classics of Contemporary Turkish Literature, and Max Frisch's “Homo Faber”, a famous novel in Contemporary German Literature. The main purpose of this study on these works which belong to Turkish and German cultures is to evaluate the characters related to their social and personal alienation. Therefore we carry out our analysis in line with the similarities and differences between main characters named Raif and Walter and between female characters named Maria and Hanna in terms of the criteria of Comparative Literature by sociological criticism. As a conclusion, we reach the conclusion that, both the works reflect the alienation of human being in the society.

Key words: Alienation, Kürk Mantolu Madonna, Homo Faber, Sabahattin Ali, Max Frisch.

* Okutman, Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu - Eskişehir
incikaracak@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

Biri Çağdaş Alman Edebiyatının, diğeri Çağdaş Türk Edebiyatının ürünü olan iki eserdeki ana karakterlerin karşılaştırılarak kendilerine ve içinde buldukları topluma yabancılaşmaları bağlamında benzer ve farklı yanlarının tespit edileceği bu çalışmanın izlek noktasında, Sabahattin Ali'in "Kürk Mantolu Madonna" adlı eserindeki ne topluma ve ailesine ne de içinde bulunduğu dünyaya kendini ait hissedeni, sessiz ve silik bir karakter olan Raif ile Frisch'in "Çarpık Sevda" eserindeki bilimi ve tekniği insan yaşamının üzerinde tutan, insan ilişkileri yerine bilimi yaşamının merkezine koyan, zayıflık olarak gördüğü duygularından arınmış, insan olmaktan ziyade bir robot gibi yaşayan Walter Faber yer almaktadır. Toplumsal yaşamın şart koştuğu toplumsal ilişkileri reddederek biri edebiyat ve sanattan diğeri bilim ve teknikten ibaret dünyalarına çekilen bu ana karakterlerin toplumdan kopuk ve tekdüze bir yaşam sürmeleri ve sonunda toplumdan kopuk yaşamlarının sonucunda bir doygunluğa ulaşmaktan ziyade kimlik krizine ve yok oluşa sürüklenmeleri, çalışmanın karşılaştırmalı ve sosyolojik yöntemin birbiriyle harmanlandığı çoğulcu bir yöntemle incelenmesini mümkün kılmaktadır.

Birbirinden farklı edebiyatın ve kültürün ürünü olan "Kürk Mantolu Madonna" ile "Çarpık Sevda" eserlerindeki topluma ve kendilerine yabancılaşmış ana karakterlerin ortak ve farklı yönlerinin tespitine yönelik bu çalışmada, öncelikle kullanılacak eleştiri yöntemlerine dair teorik bilgiler verilecektir. Daha sonra bu iki eserin ana karakterleri olan Raif ve Walter'in ait oldukları toplum içindeki konumları ve bu konumlarının karakterlerde yol açtığı yabancılaşmanın izleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu çalışmanın sonucunda ise birbirinden farklı iki kültürün ve edebiyatın ürünü olan "Kürk Mantolu Madonna" ile "Çarpık Sevda" eserlerinde yansıtılmak istenilen yabancılaşma sorununun temelinde bireyi kendi doğasına aykırılaştırarak birer robota dönüştüren toplumsal yapının yer alıp almadığı sonucuna ulaşmaya çalışılacaktır.

1. "KÜRK MANTOLU MADONNA" VE "ÇARPIK SEVDA"

Türk Edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" ile Alman Edebiyatının ödüllü yazarlardan olan Max Frisch'in "Çarpık Sevda" eserleri, biri Doğu diğeri Batı kültürünün ürünü olmaları ve yabancılaşma sorununu insan-toplum, kadın-erkek ve doğa-bilim ilişkisine yönelik olarak benzer ve farklı yönlerden ele almaları bakımından karşılaştırılmaya uygun bulunmuştur. Bu iki eserde yer verilen, toplumsal düzenin ve paranın belirleyici bir rol üstlendiği toplumsal ilişkilerin silikleştirdiği ana karakterlerin ve onların yaşamlarında önemli bir rol üstlenen kadın karakterlerin içinde buldukları yabancılaşma sorununun karşılaştırılmasına geçmeden önce bu çalışmada kullanılacak yöntemlere kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Bu çalışmada esas alınan ve farklı kültüre, edebiyata ve dillere ait iki veya daha fazla yapıtı benzer ve farklı yönlerini kültürler arası bir bakış açısından karşılaştırarak inceleyen karşılaştırmalı edebiyat biliminin (Gültekin, 2006, s. 47-55) temel ilkesi, farklı dillerde yazılmış eserlerin ortak, benzer ve farklı yönlerinin tespitine ve bu farklılıkların yorumlama amacıyla karşılaştırılmasına dayanmaktadır (Aytaç,1997, s. 7). İki farklı ulusa ait eserlerin karşılaştırıldığı bu çalışmada başvurulan karşılaştırmalı edebiyat bilimine ait inceleme yöntemlerinden çoğulcu inceleme yöntemi ise, eserlerin öne çıkan özellikleri veya konuları bakımından disiplinler arası yöntemlerle karşılaştırılmasını mümkün kılmaktadır (Aytaç, 2003, s. 101). Çoğulcu inceleme yönteminin benimsendiği bu çalışmada, iki eserdeki karakterlere yansıyan yabancılaşma sorununun toplumsal boyutu, edebiyatı toplumun bir parçası olarak gören ve eserin içinde bulunan sosyal koşullara göre şekillendiği ilkesine dayananan toplumbilimsel (sosyolojik) eleştiri yöntemi (Moran, 1999, s. 83) ile incelenmeye uygundur.

Bir mimarın oğlu olarak Zürih’te 15 Mayıs 1911’de dünyaya gelen ve 4 Nisan 1991’e kadar süren yaşamına (Max Frisch, 27.02.2014) savaş yıllarına dair izlenimler sığdıran, modern çağın insan ilişkilerinin çıkara dayandığına şahit olan ve bunu eserlerine yansıtan Max Frisch’in “Çarpık Sevda” sında salt mantığa, teknolojiye ve matematiğe dayalı bir dünya görüşünün ardına gizlenen, insani duygulara, yaşama ve kendine karşı körleşen bir mühendisin trajik yanılığısı ele alınmaktadır. Eserin ana figürü Walter’in gerçekçi ve mistik öğeleri birbiriyle harmanlayan anılarının yine onun bakış açısından geriye dönüş tekniğiyle yansıtıldığı romanda insan doğasının değişkenliğinden kaçarak salt aklın ve bilimin dünyasına sığınan, tekniği yaşam felsefesi haline getiren ve yaşamı matematiksel ve istatistiksel yönden kavramaya çalışan ve bu nedenle eski sevgilisi Hanna tarafından teknik insan anlamına gelen Homo Faber olarak adlandırılan Walter, kadere ve mistizme uzak bir karakter davranışı sergiler. İşi nedeniyle çıktığı uçak yolculuğunda eski dostu Joachim’in erkek kardeşi Herbert ile tanışan ve Joachim’in bir zamanlar kendinden hamile kalan eski sevgilisi Hanna ile evlendiğini ve bir çocukları olduğunu öğrenen, fakat bu çocuğun kendinden olmadığına istatistiksel olarak kendini inandıran, “sarmaşık” olarak nitelendirdiği sevgilisi Ivy’den kurtulmak için gemi ile çıktığı bir haftalık Avrupa yolculuğunda eski sevgilisi Hanna’ya benzeyen yirmi yaşındaki sanata ilgisi olan Elisabeth Piper ile tanışan, Yunanistan’daki annesini ziyarete giden bu kızla birlikte Yunanistan’a giderken aralarındaki konuşmalardan bu kızın Hanna’nın kızı olduğunu öğrense de kendi kızı olduğunu ancak Elisabeth’i Yunanistan yakınlarında geceledikleri bir ağacın altında yılan sokması sonucu hastaneye kaldırdığında Hanna’dan öğrenen, Elisabeth’in ölümü üzerine mide kanserine yakalanan Walter, yaşadığı bu tesadüflerin sonucunda salt matematik ve istatistik üzerine kurulu dünya görüşünün sonucunda yaşamın ellerinin arasından kayıp gittiğini

İnci Aras

Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna"sı ile Max Frisch'in "Çarpık Sevda" Adlı Eserinin Yabancılaşma Ekseninde Karşılaştırılması
The Comparison of Alienation in "Kürk Mantolu Madonna" by Sabahattin Ali and "Homo Faber" by Max Frisch

farkedererek yıllardır sürdürdüğü Amerikan yaşam biçiminin kendini ne denli körleştirdiğinin bilincine varır.

25 Şubat 1907 doğumlu olan ve 2 Nisan 1948'e kadar süren kısa yaşamına çok sayıda roman, öykü ve şiir sığdıran Sabahattin Ali (Sabahattin Ali, 28.02.2014) nin kahraman bir anlatıcının ve ana karakterin bakış açısından yansıtılan "Kürk Mantolu Madonna" adlı eserinin ana karakteri Raif ise, Walter Faber'in aksine edebiyat ve sanata ilgi duyan, yaşama edebiyat ve sanat aracılığıyla tutunmaya çalışan mütercim bir memurdur. Yaşamı matematiksel ve istatistiksel yönden kavramaya çalışan, yaşamında duyguya yer vermeyen, "teknik adamı olduğundan olasılık formülleriyle davranmaya alışık" (Frisch, 1987, s. 23) olan Walter'den farklı olarak, Raif küçüklüğünden beri okuduğu romanların hayal dünyasında yaşayan, "en büyük zevki evin bahçesinde veya derenin kenarında yalnız başına oturup hayallere dalmaktan" (Ali, 2013, s. 48) ibaret olan sessiz, kendini dış dünyadan soyutlamış biridir. İnsanlar ile ilişkilerinde garip bir çekingenlik gösteren, bir makine gibi her gün işe gelip, işlerini hallettikten sonra kitaplarının dünyasında biraz olsun nefes alma fırsatı bulduktan sonra evine dönen, ne iş arkadaşları ne de ailesinin fertleri tarafından saygı gösterilen, varlığı da yokluğu farkedilmeyen Raif, toplumda saygın bir konumda olan ve gerçek yaşamın tekdüzeliklerinden sıkılarak bilimin ve tekniğin dünyasına sığınan Walter'e karşıt bir karakter davranışı sergiler. Maddiyatın ve sahte ilişkilerin ön planda tutulduğu dünyada sanatın ve edebiyatın sunduğu kurmaca dünyaya sığınarak hayatta kalma mücadelesi veren ve babası tarafından sabun imalatının teknikleri öğrenmesi için gönderildiği Berlin'de çocukluğundan beri okuduğu romanların dünyasını keşfetme umudunu yitiren Raif, o sırada gittiği bir müzede Maria Puder adlı genç bir ressamın "Kürk Mantolu Madonna" portresine müptela olur, günün birinde sokakta bu portrenin ressamına rastlar ve onunla ilişkisinde yaşamın farkına varır. Fakat babasının ölümü üzerine Türkiye'ye dönmek zorunda kalıp Maria ile ilişkisini kaybeden ve bunun üzerine kendisine ruhen uzak bir başka kadınla evlenen ve iki kızı olan Raif, eski kapalı ve sessiz haline bürünür. Bundan on yıl sonra Maria'nın doğumdan sonra öldüğünü ve ondan "ne gözlerinin, ne saçının rengini, hatta ismini" (Ali, 2013, s. 157) bildiği bir kızı olduğunu Ankara'da sokakta tesadüfen rastladığı Berlin'deki eski pansiyon arkadaşından öğrenen Raif, o andan itibaren "hiçbir şeyden müteessir olmayan, hiçbir şeye sevinmeyen" (Ali, 2013, s. 150), sadece yaşamaya katlanarak yaşayan, kendine ve topluma tamamen yabancılaşmış ruhsuz bir bedene dönüşür ve "yaşamakla ölmek arasındaki büyük köprüde" (Ali, 2013, s. 41) çırpırırken, yıllardır süren sükûnetinin ardına gizlediği bu sırrını paylaştığı siyah kaplı defterini yakması için kahraman anlatıcıya verdikten kısa süre sonra yaşama gözlerini yumar.

Anlamdan yoksun yaşamları tesadüflerle karşılıklarına çıkan kadınlarla anlam kazanan, "tabiatın en küçük kıvılcıklarını sezerek" (Ali, 2013, s.

87) yaşamının tadına varan Walter ve Raif'in yaşamlarını alt üst eden önceden tahmin edilemeyen, istatistiklerle hesaplanamayan tesadüflerdir. Birbirinden tamamen zıt karaktere ve yaşam görüşüne sahip Walter ve Raif'i bir noktada birleştiren de toplumdan kopuk bir yaşam sürmelerinin ve insan ilişkilerinde gösterdikleri mesafeli duruşlarının yanı sıra bu tahmin edilemez ve önlenemez tesadüflerdir.

1.1. Yabancılaşma Kısacasında İki Ana Karakter: Raif ve Walter

“Kürk Mantolu Madonna” eserinin ana karakteri Raif'in ve “Homo Faber” eserinin ana karakteri Walter' in toplumdan kendilerini soyutlamalarında, kökeni Eski Yunan'a kadar dayanan, din, ekonomi, felsefe, edebiyat ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerin izlek noktası haline gelen ve “bireyin kendi arzusuna karşın toplumsal yasa anlaşmalara boyun eğip, aşırı uyumcu bir tutumu benimsemesi” (Tolan, 1980, s. 183) veya “kuralları bilmemesi ya da bilse bile bilinçli olarak onlara karşı gelmesi sonucu topluma aykırı davranış göstermesi” (Silah, 2005, s. 323) olarak tanımlanan toplumsal yabancılaşmanın izlerine rastlanmaktadır. Felsefi açıdan yaklaşıldığında bireyin gerçek benliğinden uzaklaşması olarak tanımlanan (Karacan, 20 Şubat 2013) yabancılaşma, Hegel tarafından mutlak ruhun gelişimi sürecinde gerekli bir evre (Schacht, 1989, s. 39; Akt. Ofluoğlu, 2008, s. 119) olarak görülürken, Marx yabancılaşma kavramını ekonomik, siyasi ve sosyolojik çerçeveden ele alarak bireyin kendisine yabancılaşmasının temelinde bireyin emeğine yabancılaşmasının yattığını vurgulamaktadır (Tolan, 1980, s. 145). Bu bağlamda Marcuse (1997) ise, yabancılaşmanın kaynağı olarak bireyi tek boyutlu insana dönüştüren sanayi ve tüketime dayanan modern toplumsal yapıyı görmektedir.

Gerçek dünyada kendini bir fazlalık olarak gören ve yaşamak için yaşayan Raif'in topluma yabancılaşmasının nedeni, Marcuse'nin belirttiği gibi insan özelliklerine ve eğilimlerine karşıt olan toplum yapısıdır (Weissenkopf, 1996, s. 28). İçine kapanık yapısı nedeniyle toplum tarafından yabancılaşmaya itilen Raif'ten farklı olarak, edebiyat ve sanata yer olmayan teknikle kuşatılmış dünyasına çekilen ve en büyük zevki “yalnız başına kalıp arabasına bindiği, anahtarı soktuktan sonra sigarasını arabanın çakmağıyla yakıp sonra anahtarı çevirip ayağını gaza bastığı an” (Frisch, 1987, s. 110) olan Walter'in toplumdan kendini soyutlaması kendi tercihinin bir sonucudur ve Demirer, Markus ve Özbudun bu türdeki bir toplumsal soyutlanmışlık durumuna belli bir ekinel düzeydeki insanlarda rastlandığını belirtmektedir (Demirer vd., 2008, s. 43).

Toplumsal yabancılaşmanın kısacasında olan bu karakterlerin kendi öz benliklerinden uzaklaşmalarının sonucunda kendi yaşamlarından tat alamayışları göz önünde bulundurulduğunda ise kendilerine yabancılaşma sorunuyla yüz yüze geldikleri de dikkat çekmektedir. Yaşama karşı umutsuz bir ruh hali içinde bulunan, “hayata karşı hiç bir gayesi, hiç bir ihtirası

İnci Aras

Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna"sı ile Max Frisch'in "Çarpık Sevda" Adlı Eserinin Yabancılaşma Ekseninde Karşılaştırılması
The Comparison of Alienation in "Kürk Mantolu Madonna" by Sabahattin Ali and "Homo Faber" by Max Frisch

olmayan, insanlara, kendisine en yakın olanlara karşı bile, bir alaka duymayan" (Ali, 2013, s. 36), etrafındaki insanları "kendine ruhen tamamen yabancı hisseden" (Ali, 2013, s. 33) Raif, bu tür bir kişisel yabancılaşmanın pençesinde kıvrınmaktadır. "Robot her şeyi insandan daha iyi tanır, spekülasyon ve hayale dalmaz, (...) şaşırması olanaksızdır." (Frisch, 1987, s. 90). Bu şekilde düşünen ve makineyi insandan daha üstün gören Walter'in içinde bulunduğu durum ise bu bağlamda "insanın emeği tarafından yaratılan şeyin aynı insana, kendisini köleleştiren yabancı bir öz olarak geri dönmesi süreci" (Tolan, 1980, s. 179) nin sonucunda "bireyin kendisi olmaktan çıkıp özünden uzaklaşması" (Simmel, 2009, s. 99) olarak açıklanabilir.

"Ruh ve madde arasındaki uzaklaşma sonucu ortaya çıkan" (Ecevit, 1998, s. 45; Akt. İlhan, 2012) ve gerçekliği yeniden kurgulayarak aktarma amacına yönelik 20. yüzyıl edebiyatının ana motiflerinden biri haline gelen yabancılaşma olgusunu konu edinen dünya edebiyatının bir çok eserinde Walter ve Raif'in bu durumlarına rastlanmaktadır. Kafka'nın "Dava"sındaki sarsılmaz mantığın hüküm sürdüğü toplumun sorgulanmaz adaletinde suçlu bulunup cezaya çarptırılan Josef K.'da, "Dönüşüm"ündeki "kendini yatağında dev bir böceğe dönüşmüş olarak bulan Gregor Samsa'da, "Şato"ndaki sisteme karşı bitmek bilmez mücadele veren kadastrucu K.'da, Canetti'nin "Körleşme" sindeki toplumdan kendini soyutlayarak düşlere elverişli kendi evrenini yaratan sinolog Kien'de, Hesse'nin "Bozkırkurdu"ndaki toplumun değer yargılarına ve yüzeysel yaşamına uyum sağlayamayan Haller'de ve Atay'ın "Tutunamayanlar"ındaki arkadaşının intiharını araştırırken kendinin hayata tutunamaz hale geldiğini anlayan Turgut'ta (İlhan, 2012, s. 44-45) da Walter ve Raif'in topluma ve kendilerine yabancılaşmış kişiliklerinden izler bulmak mümkündür.

1.2. Aykırı İki Kadın Portresi: Maria ve Hanna

Kendi tercihi ile Amerikan yaşam tarzını benimseyerek, teknikten ibaret dünyasında tekdüze bir yaşam süren Walter'in de, çekingen ve içine kapanık kişiliği nedeniyle insanlar tarafından dışlanan ve romanların renkli kurmaca dünyası ile gerçek dünya arasında gidip gelerek yalnız başına yaşama katlanan Raif'in de yaşamları, geçmişte hayatlarına giren kadınlarla değişikliğe uğramıştır. Hanna ve Maria Puder adlı bu kadınlar gerek birbirleriyle ortak yönleri gerekse Walter ve Raif'in yaşamlarında bıraktıkları izler nedeniyle incelenmeye değerdir. Kadınları aşırı duygusal bulan ve bu nedenle onlara üç haftadan fazla tahammül edemeyen Walter ile 24 yaşında Maria Puder'le karşılaşmadan önce kadınlardan kaçan, "başı[n]dan hiç bir kadın macerası geçmemiş" (Ali, 2013, s. 58), annesinin bile gözlerine bakamayan, kadınlara özgü mahçup ve naif karakteri nedeniyle ailesi ve arkadaşları tarafından küçük görülen Raif'in yaşamlarına giren kadınlarda, Fromm'un ileri sürdüğünün aksine, "toplumdan dışlanma ve yalnız kalma korkularından dolayı ataerkil toplumda kendilerine

yabancılaşacak derecede kadınlık rollerini yerine getirmeye çabalarına (Fromm, 1999) rastlanmamaktadır. Naif, edilgen ve itaatkar kadın karakterlerle erkek egemen toplumun ideal kadın imajını yansıtan Grimm Kardeşler'in masallarından günümüze kadar uzanan cinsiyete dayalı toplumsal rol modellerin dışına çıkan Hanna ve Maria Puder, „Kamusal alan erkeğin, evin içi ise kadındır. Erkekler çalışma dünyası, kadınlar ise evlilik için yetiştirilmektedir.“ (Rowbotham, 1987, s. 105) anlayışına karşı çıkarak hem ekonomik hem de özel yaşamlarında bağımsız ve güçlü bir tavır sergilemektedir. Walter'den hamile kaldığı halde bunu gizleyecek çocuğunu tek başına büyütme görevini göze alan, yarı Yahudi olması nedeniyle İsviçre'de kalabilmek için tek şansı Walter ile evlenmek olmasına karşın Walter'in teklifini reddeden ve zor şartlarda çalışıp kızını büyüten Hanna'ya benzer şekilde, Raif için “bütün kadınların bir imtiazı” (Ali, 2013, s. 55) olan yarı Yahudi Maria Puder de bir kabarede çalışıp yaşamını kazanmaktadır ve tahammül edemediği tek şey, kadının erkek karşısındaki pasifliğidir: “Bilhassa tahammül edemediğim bir şey, kadının erkek karşısında her zaman pasif kalmaya mecbur oluşu (...) Neden? Niçin daima biz kaçacağız ve siz kovalayacaksınız?” (Ali, 2013, s. 97). Walter tarafından “sanat perisi” olarak adlandırılan Hanna'nın güçlü duruşunun ardında kadınlara özgü derin bir duygusallık ve sanata, edebiyata ve mistizme eğilim olmasına karşın, Maria Puder erkek egemen toplumda daha çok erkeklerle özdeşleştirilen güçlü ve sert bir karakter sergilemektedir ve bu durum kendi doğasına yabancılaşmasına ve toplumdan kendini soyutlayacak derece yalnızlaşmasına yol açmaktadır: “Ben de yalnızım (...) hasta bir köpek kadar yalnız.” (Ali, 2013, s. 77). Hayatı boyunca yalnızlık çeken, insanlara karşı hep güven sorunu yaşayan, Yahudilere karşı ırkçılığın hüküm sürdüğü bir dönemde, Maria bu yalnızlığından kurtulmanın yolunu Hanna gibi sanatta aramaktadır. Görüldüğü gibi bu iki kadın da hayatlarına girdikleri erkekler gibi kişisel ve toplumsal yabancılaşmanın sonucunda yaşamlarını ellerinin arasından yitirmişlerdir.

2. SONUÇ

Görüldüğü gibi Walter ve Raif'in ve onların yaşamında etkili olan Hanna ve Maria Puder'in içinde buldukları bu durum, günümüz modern toplumunun kurallarıyla kısıtlanan bireyin trajik durumuna ayna tutmaktadır. Bu bağlamda toplumun dikte ettiği kurallara boyun da eğse karşı da çıksa kaçınılmaz olan yabancılaşmanın pençesine düşen birey, ya kendi özünden ya da toplumdan uzaklaşmaktadır (Weisskopf, 1996, s. 28). Bu bağlamda toplumdan kendilerini soyutlayacak derece kendi dünyalarına çekilen bu karakterler, zamanla kendilerine de yabancılaşarak kendi sığındıkları dünyalarında aradıkları huzuru yakalayamaz hale gelmişlerdir.

Biri Alman diğeri Türk edebiyatına ait “Çarpık Sevda” ve “Kürk Mantolu Madonna” adlı eserler, yabancılaşma ekseninde karşılaştırmalı

İnci Aras

Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna"sı ile Max Frisch'in "Çarpık Sevda" Adlı Eserinin Yabancılaşma Ekseninde Karşılaştırılması
The Comparison of Alienation in "Kürk Mantolu Madonna" by Sabahattin Ali and "Homo Faber" by Max Frisch

edebiyat bilimi kriterlerince sosyolojik eleştiri yöntemi ile incelenmiştir. İki eserdeki ana ve yan karakterlerin ortak ve farklı yönlerinin topluma ve kendilerine yabancılaşmaları bağlamında olduğu görülmüştür. Karşılaştırmalı edebiyat alanında edebi eserlerin yabancılaşma ekseninde analizine yönelik yapılacak ulusal ve uluslararası araştırmalara katkı sağlamak amacıyla kaleme alınan bu çalışmada, ya salt sanattan ve edebiyattan ya da salt bilim ve mantıktan ibaret kendi dünyalarına çekilerek dış dünyaya kapılarını kapayan "Çarpık Sevda" ve "Kürk Mantolu Madonna" adlı eserlerinin ana ve yan karakterlerinin sonunda kendilerine de yabancılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Farklı kültürlerde yetişmiş iki yazar olan Max Frisch ve Sabahattin Ali, eserlerindeki karakterler aracılığıyla modern toplumumuzdaki bireyin sorununu evrenselleştirerek, toplumsal düzenin kurallarıyla ve beklentileriyle kısıtlanan bireyin bu kurallara ve beklentilere uysa kendine, karşı çıksa topluma yabancılaştığına ayna tutmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aytaç, G. (1997). *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Aytaç, G. (2003). *Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Demirer, T., Markus, G. ve Özbudun, S. (2008). *Yabancılaşma Ve*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Ecevit, Y. (1998). Edebiyatta Yabancılaşma ve Yabancılaştırma. *Virgül Dergisi*, 14, 45-47.
- Frisch, M. (1987). *Çarpık Sevda*. (S. Duru, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.
- Fromm, E. (1999). *Yeni Bir İnsan, Yeni Bir Toplum*. (N. Aral, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Gültekin, A. (2006). Türkiye’de Karşılaştırmalı Edebiyat ve İmgebilim. *Uluslararası İmgebilim Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (47-55). Muğla: Muğla Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi.
- İlhan, N. (2012). Yabancılaşma Olgusu ve Kürk Mantolu Madonna Romanı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20), 41-59.
- Karacan, M. S. (2007). Yabancılaşma Üzerine. 21 Mart 2014, <http://w3.gazi.edu.tr/~mkaracan/yabancilasma.htm>
- Marcuse, H. (1997). *Tek Boyutlu İnsan*. (A. Yardımlı, Çev.). İstanbul: İdea Yayınevi.
- Max Frisch. 27 Şubat 2014, <http://max-frisch-kimdir.cix1.org>
- Moran, B. (1999). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ofluoğlu, G. (2008). Yabancılaşmanın Teorik Gelişimi ve Tarihsel Süreç İçinde Farklı Alanlarda Görünümleri. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 10 (1), 113-144.
- Rowbotham, S. (1987). *Kadın Bilinci Erkek Dünyası*. (Ş. Alpagut, Çev.). İstanbul: Payel Yayıncılık.
- Sabahattin Ali. (2013). *Kürk Mantolu Madonna*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Sabahattin Ali. 28 Şubat 2014, <http://www.antoloji.com/sabahattin-ali/hayati/>
- Schacht, R. (1989). Social Structure, Social Alienation and Social Change. In *Alienation Theories and De-Alienation Strategies* (pp. 35-56). Middlesex: Science Review Ltd.
- Silah, M. (2005). *Endüstride Çalışma Psikolojisi* (2). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Simmel, G. (2009). *Modern Kültürde Çatışma*. (T. Bora, N. Kalaycı ve E. Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tolan, B. (1980). *Çağdaş Toplumun Bunalımı: Anomi ve Yabancılaşma*. Ankara: A.İ.T.İ.A. Yayınları.
- Weisskopf, W. (1996). *Yabancılaşma ve İktisat*. (Ç. Koç, Y. Mandra, D. Eryar, K. Erçel, C. Özselçuk, A. Önder ve K. Badur, Çev.). İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.